



Kolín

Kraj: Středočeský

Správní obvod: Kolín

Nadmořská výška: 220 m n. m.

Počet obyvatel: 29 997

Adresa URL: www.mukolin.cz

Okres: Kolín

GPS souřadnice: 50.027329N, 15.202728E

První pís. zmínka: 1261 (761 let)

PSČ: 280 12

Historie obce Kolín

Výhodné geografické a klimatické poměry (zejména řeka Labe a její úrodná nížina s mnohými drobnějšími přítoky) vytvořily vhodné podmínky k časnému pravěkému osídlení Kolínska. V katastru města je doloženo osídlení již v mladší fázi středního paleolitu (cca před 50 000–15 000 lety). Poté se zde můžeme prakticky kontinuálně setkat s většinou pravěkých kultur, které jsou dnes známé na území středních Čech. Nezvyklé množství nálezů antických mincí (především z období římského císařství) zde ukazuje na existenci významné křižovatky obchodních cest. Slovanské osídlení je doloženo již v časně slovanském období a ve starší době hradištní.

Pravděpodobně od 2. poloviny 9. století, prokazatelně od 2. poloviny 10. století, je archeologicky doložena existence nedalekého hradiště v lokalitě Hánín na pravém břehu Labe, a na protějším břehu se předpokládá existence sídliště v lokalitě Hroby. Do tohoto období se hlásí i jeden z nejbohatších a nejpozoruhodnějších hrobových nálezů české archeologie tzv. knížecí dvojhrob (datovaný do 2. poloviny 9. století, tj. střední doby hradištní), nalezený roku 1864 na jižním okraji dnešního města Kolína. Archeologické nálezy ze střední až mladší doby hradištní byly získány také z prostoru pozdějšího středověkého města, a to i v místě tzv. chrámového návrší, kde někteří badatelé předpokládají pod dnešním chrámem sv. Bartoloměje starší sakrální stavbu.

Pravděpodobně v 2. polovině padesátých let 13. století zakládá v místech staršího osídlení Přemysl Otakar II. nové královské město Kolín. Prvou písemnou zmínku o městě nacházíme v listině z 8. září 1261. Město, rozlohou neveliké, bylo založeno s pravidelnou šachovnicovou uliční sítí a velkým obdélníkovým náměstím - tržištěm. Opevněno bylo dvojitým pásem hradeb (kromě severní nepřístupné skály nad řekou s jednou hradební zdí) prolomeným čtyřmi branami.

Město, osídlené převážně německými kolonisty, se zpočátku řídilo městským právem magdeburským (saským), brzy však přechází z důvodu svého horního podnikání v nedaleké kutnohorské oblasti na tzv. právo jihlavské. Blízké bohaté naleziště stříbra bylo v prvních desetiletích existence města významným zdrojem bohatství kolínských měšťanů. Vznik nedaleké Kutné Hory však znamenal pro Kolín velkou a na dlouhou dobu nepřekonatelnou konkurenci.

Po smrti posledního Přemyslovce Václava III. se boje o český trůn nevyhnuly ani Kolínu. V roce 1307 oblehl bezúspěšně město římský král Albrecht I. Na podzim roku 1310 přitáhl ke Kolínu Jan Lucemburský, který prostřednictvím mohučského arcibiskupa Petra z Aspeltu požádal Kolínské, aby ho vpustili do města. Měšťané se výmluvností bývalého českého kancléře přesvědčit nenechali a nepomohl ani slib, že se Jan nechá v chrámu sv. Bartoloměje korunovat na českého krále. Po šesti dnech odtáhl budoucí král ku Praze, kterou dobyl a Kolínští brzy pocítili nelibost mladého panovníka.



Přes úvodní „politický přehmat“ znamenal nástup Lucemburků na český trůn pro město rozkvět. Karel IV. udělil městu devět majestátů, jeho syn Václav IV. dalších čtrnáct nových výsad. Mimo jiné v roce 1381 svěřil panovník rychtáři, přísežným a měšťanům města Kolína úřad poprav v kolínském kraji a o deset let později obdržel Kolín právo mílové.

V srpnu 1419 přinesli mniši prchající z vypáleného kartouzského kláštera v Praze prvé děsivé zprávy o vypuklých husitských bouřích. Město s převahou německého patriciátu se přiklonilo na stranu královny vdovy Žofie a později císaře Zikmunda. Na konci roku 1419 zde byl slavně uvítán sám císař. Netrvalo dlouho a 22. dubna 1421 stanula před městskými hradbami husitská vojska pražanů rozmnožená o zkušené bojovníky z řad nižší šlechty a posílená královéhradeckými a orebskými oddíly a družinami bratří Viktorína a Hynka z Poděbrad. Město se podrobilo dobrovolně. Husité vyplenili dominikánský klášter a kolínského faráře s šesti kněžími upálili před Kouřimskou branou. Kolín se přihlásil ke čtyřem pražským artikulům...

Husitské války nově rozmíchaly karty. V polovině třicátých let 15. století se v Kolíně setkáváme s rozporuplnou osobou tábořského kněze a hejtmana, v této době ovšem již spíše obratně manévrujícího „diplomata“ Bedřicha ze Strážnice, kterému bylo císařem Zikmundem (za uznání jeho královského titulu) v roce 1436 město s okolím postoupeno. Následujícího roku si zde začíná budovat svůj hrádek. Kolín de facto sestupuje na úroveň poddanského města. Tato situace trvá prakticky až do roku 1519, kdy si Kolín vymohl zpět postavení svobodného královského města. Nadále se zde poté můžeme setkat se dvěma samostatnými subjekty - královským městem Kolínem a kolínským panstvím, jejichž vzájemné sousedství vedlo k mnoha sporům, přím a tahanicím, v jejichž znamení proběhlo nejen celé 16. století. Výraznou specifikou Kolína představovalo silné židovské osídlení. První zmínky o něm máme již z prvé poloviny 14. století. Toto původně asi neveliké osídlení časem nabývalo rychle na významu. Po vyhnání židů z Plzně (r. 1504) se kolínská židovská obec stala po Praze druhou nejvýznamnější. Podle přibližných odhadů žilo v druhé polovině 16. století v celém městě asi 15 % židů. V Kolíně existovala významná ješiva (škola vyššího židovského vzdělání, určená ke studiu Talmudu), vznikla zde po Praze druhá nejstarší chevra kadiša (pohřební bratrstvo). Na starém kolínském židovském hřbitově bychom našli mnoho hrobů významných židovských učenců a myslitelů.

Vývoj města nebyl jen rozkvět a růst, ale také pohromy a neštěstí v podobě požárů, vrtochů počasí, morových epidemií, průchodů vojsk. 17. a 18. století znamenalo, v intencích předchozí charakteristiky, pro město bohužel zcela charakteristické období. Třicetiletá válka se vším tím, co k válečnému konfliktu nejen této doby patřilo. V letech 1680 a 1713 dvě velké morové epidemie. Nástup Marie Terezie na trůn a další nové války o rakouské dědictví a tzv. sedmiletá válka, jež se bezprostředního okolí města dotkla bitvou, která se odehrála 18. června 1757 a která se výrazně zapsala do evropských dějin. V 18. století postihly Kolín také dva katastrofální požáry (1734, 1796), jež výrazně pozměnily jeho tvář.

Stavba železnice z Olomouce do Prahy v letech 1843–1845 znamenala pro vývoj města rozhodující zlom. Vzniká a postupně se rozvíjí průmysl, který postupně vtiskává městu novou charakteristickou podobu. Od počátku šedesátých let se začíná rozvíjet i společenský a kulturní život města. Vzniká řada spolků. Již v roce 1862 je zde založena tělocvičná jednota Sokol, která se stává na dlouhou dobu hybnou silou kolínského společenského života (a to mimo jiné i díky své kapele, řízené známým skladatelem Františkem Kmochem). Na konci 19. století je již Kolín významným průmyslovým městem se silným zastoupením potravinářského a chemického průmyslu.

Den 28. říjen 1918 znamenal nejen pro město Kolín výrazný mezník. Prvá republika přináší Kolínu



nový přívlastek „český Manchester“. Velké ambice byly však ve třicátých letech přerušeny nejen propuknutím světové hospodářské krize, ale i vlastními vnitřními problémy města. Kolín však rostl dál. Jestliže v polovině 19. století měl necelých sedm tisíc obyvatel a po padesáti letech, v roce 1900, více než patnáct tisíc, pak na počátku třicátých let to bylo již necelých osmnáct a půl tisíce obyvatel.

Okupace republiky v roce 1939 znamenala pro město další strádání. Největší obětí přinesli kolínští Židé. Z Kolína byly na počátku června 1942 vypraveny tři transporty, do kterých bylo zařazeno více než dva tisíce Židů z celého kolínského oberlandrátu; přežilo pouhých 134 osob.

V druhé polovině roku 1944 a na počátku roku následujícího byl Kolín (jako důležité průmyslové centrum a významný dopravní uzel) postižen čtyřmi nálety spojeneckého letectva.

Po osvobození se Kolín pokusil navázat na předválečný rozvoj. Vývoj města se ovšem nakonec nelišil od nastoupeného trendu v celé republice a bylo zřejmé, kam se bude ubírat. Po únoru 1948 město opětně, tentokrát však ne zcela dobrovolně, začalo měnit svoji tvář. Tvář, kterou po mnoho předchozích desetiletí formovaly nejen velké podniky, ale především ruce drobných živnostníků - řemeslníků a obchodníků, tvář, již dotvářela i specifická, někdy možná trochu „maloměšťácká“, ale mnohdy bezesporu zajímavá místní kultura.

Následující období zanechalo na této tváři mnoho jizev, dnes se město vrací do svých přirozených kolejí a záleží jen na nás, budeme-li mu sami uštěďovat další rány. Kolín má na co navazovat.

